

TRIBUNAL INDUSTRIJALI

DEĊIŻJONI NUMRU 2601

Kaz Numru 3160/CCG

Fil-Kwistjoni tax-Xogħol bejn

Carmel Busuttil (K.I. Nru. 626955(M)) u

Bezzina Maritime Services Limited

dwar tkeċċija mill-impjieg allegata li hi ngusta

Nhar l-Erbgħa 15 ta' Mejju, 2019

Introduzzjoni

Dan il-każ ġie intavolat permezz ta' rikors ta' Carmel Busuttil fejn spjega li huwa kien impjegat bħala Seaman/Master fuq bażi full time ma' Bezzina Maritime Limited u li l-impjieg tiegħu ġie tterminat fl-24 ta' Mejju 2013 b'mod ingust u illeċitu u għaldaqstant talab lit-Tribunal jiddikjara li tkeċċija tiegħu kienet waħda ingusta u li jakkorda dak il-kumpens li jogħġbu opportun fiċ-ċirkostanzi u skont il-liġi. Fid-dikjarazzjoni tiegħu r-rikorrenti spjega li huwa kien ilu impjegat mas-soċjeta mill-24 ta' Settembru 2001 bħala Seaman/Master (kaptan) abbord biċċiet tal-baħar u kellu esperjenza twila u vasta. Għal snin twal huwa kien isuq hopper barge bl-isem BEZZ II. Kien ħadem mas-soċjeta anke barra minn Malta u fil-Libja kien anke sofra minn inċident serju fuq il-post tax-xogħol, minħabba nuqqasijiet min-naħa tas-soċjeta fejn tidhol saħħa u sigurta. Huwa qal li qatt ma kellu problemi fuq il-post tax-xogħol sakemm fl-1 t'April 2013 huwa kien irċieva ittra iffirmata minn David Musu, Administration, b'referenza għal inċident li kien seħħ xi ftit tal-jiem qabel fejn qisu ġie implikat li huwa kien għamel xi rapport falz għaliex kien irrapporta li kien hemm xi problemi bil-filters tad-diesel u magna li kienet qed tintefa'. Huwa qal li kien ġie akkużat li kien tilef il-ħin u l-flus lis-soċjeta u fl-ittra ġie mgħarraf li jekk ma jhossux kompetenti jew komdu jerfa' r-responsabbilta kellu jinforma lill-Management b'dan. Huwa dan innegah u tant hu hekk li huwa baqa' jmur għax-xogħol. Fit-13 ta' Mejju 2013 huwa kien fuq it-tug boat ANNI, fuq xogħol fil-Freeport meta d-direttur Ranier Bezzina mar fuq il-lant tax-xogħol b'sitt helmets f'idejh u bir-rabja bedda jinsulenta lill-ħaddiema bi kliem iebes. Ir-rikorrent spjega li dak inhar ix-xogħol kien jikkonsisti fl-inżul minn fuq ir-rig għal fuq barkun ta' katina ta' ankra ta' 1000 metru u tqila 140 tonnellata. Huwa qal li xogħlu kien li jibqa' fuq it-tug boat ANNI u kien hemm ħaddiema oħra li kienu responsabbli mill-inżul tal-katina. Huwa spjega li dan ix-xogħol ma kienx qed isir sewwa għaliex meta kien fil-Libja kien involut f'inċident serju li seta' swielu ħajtu u li minnu tgħallem ħafna. Ranier Bezzina talbu biex jitla' fuq il-barkun meta dan ma kienx xogħlu għaliex huwa kien qed jagħmel xogħlu ta' seaman fuq it-tug boat ANNI u appena kien jitla' fuq il-barkun kien ikun qed jabbanduna t-tug boat fejn kien impenjat b'xogħlu, u għaldaqstant qallu li ma kienx lest li jagħmel dak ix-xogħol fil-

periklu. Fil-fatt ftit tal-ħin qabel il-katina kienet waqgħet u seta' wegġa' xi ħadd. Ranier Bezzina hemmhekk talbu jmur l-uffiċċju sabiex Daniel Musu jagħmillu l-karta tat-temm tal-impjeg. Meta mar l-uffiċċju ġie sospiż għal ġimgħa u wara rċieva ittra datata 20 ta' Mejju 2013 fejn ġie nformat li l-impjeg tiegħu ġie tterminat bir-raġuni li ma setax jiġi garantit xogħol kif jixtieq huwa.

Fid-dikjarazzjoni tal-każ tagħha l-kumpannija spjegat kif ir-rikorrent kien impjegat bħala seaman u fil-kors tal-impjeg tiegħu kienet tagħtu taħriġ sabiex jiġi ċċertifikat bħala mate peress li bil-kwalifiki li kellu seta' biss japplika għal dan iċ-ċertifikat bil-ħsieb li l quddiem kien japplika għal ċertifikati oħra. F'Marzu tal-2004 huwa kien ingħata ċertifikat mill-MMA ta' general purpose hand imbagħad huwa ma segwiex korsijiet oħra. Il-kumpannija qalet li għalkemm huwa ma kienx kwalifikat bħala master/coxswain huwa kien isuq il-hopper barge u hija kellha persuni oħra li kienu jaqdu l-funzjoni ta' master fuq opri oħra tal-baħar. Minħabba li l-ammont ta' impjegati ma huwiex wieħed kbir huwa fundamentali għaliha li dawn ikunu flessibbli f'xogħolhom u kull ħaddiem huwa mistenni li jmidd idejha għax-xogħol. Is-soċjeta qalet li kien hemm diversi istanti fejn ir-rikorrent wera attitudni negattiva u kultant sleali kemm lejha kif ukoll lejn sħabu u hija tatu diversi opportunitajiet sabiex huwa jirranġa l-attitudni tiegħu u jerġa' lura fit-triq it-tajba. Fl-incident tat-13 ta' Mejju 2013 ir-rikorrent flimkien ma' ħaddiema oħra, kienu abbord it-tug boat ANNi biswit barge li kienet qed tilqa' katina li kienet qed tinħatt minn rig. Kien hemm diversi ħaddiema involuti f'din l-operazzjoni u dawn kienu qed jaħdmu taħt id-direzzjoni tal-klijent. Waqt din l-operazzjoni huma rċievw komunikazzjoni li xi ħaddiema kienu baqgħu fuq it-tug boat u ma kinux qed jassistu f'din l-operazzjoni u li kienu ħarġu biss meta kien qed jitqassam l-ikel mir-rig. Il-foreman informa lill-General Manager li meta dawn ġew ikkonfrontati għaliex mhux qed jgħinu lil sħabhom dawn qalu li għaliex ma kellhomx safety helmet. Għal xi raġuni dawn il-ħaddiema ma kinux ħadu s-safety helmet magħhom meta rrapportaw għax-xogħol. Għaldaqstant Ranier Bezzina mar bis-safety helmets u qal lil ħaddiema li min mhux lest jaħdem jista' jaqbad u jitlaq l-hemm waqt li emfasizza l-isforzi li tagħmel il-kumpannija sabiex iġġib il-kuntratti mingħand il-klijenti. U kien hawn li żewġ ħaddiema middew idejhom għax xogħol u tnejn oħra telqu l-hemm, u r-rikorrenti kien wieħed minn dawn li telqu u għalhekk intbagħat l-uffiċċju sabiex jiġu stabbiliti s-sanzjonijiet dixxiplinarji kontriha. Is-soċjeta ddikjarat li fuq il-barkun ma kien hemm l-ebda periklu u l-operazzjoni effettivament ġiet kompluta mingħajr kwistjonijiet oħra. Is-soċjeta kompliet tispjega li peress li r-rikorrenti kien qed jieħu l-attitudni li jagħmel biss ix-xogħol li jogħgob lilu u dan ma kienx l-ewwel incident ta' din in-natura, hija avżatu li ma kienx hemm xogħol li jogħgob lilu biex jimtlew l-erbgħin siegħa xogħol fil-ġimgħa u minħabba li kien qed jirrifjuta li jaħdem kif mitlub wissietu li kien ser jiġi tterminat, u hawnhekk ir-rikorrenti talab li ma jitkeċċiex u għaldaqstant ġie sospiż sakemm tittieħed deċiżjoni finali sakemm fl-20 ta' Mejju 2013 huwa ġie nformat illi, minħabba li ma kienx qed iħossu komdu li jaħdem u jerfa' r-responsabbiltà tax-xogħol, l-impjeg tiegħu kien ser jiġi tterminat. Sabiex taġevolah, s-soċjeta ħallsitu notice sħiħ ta' t-nax-il ġimgħa mingħajr obbligu li jirrapporta għax-xogħol. Sussegwentement is-soċjeta informa lill-ETC bit-terminazzjoni abbażi ta' annotazzjoni "do not have suitable work for employee" pero minħabba li ma kienx hemm kaxxa fuq il-formola li tikkorrispondi ma' din ir-raġuni l-eqreb kaxxa kienet dik ta' "redundancy". In vista ta' dan kollu, s-soċjeta talbet lit-Tribunal jiddikjara u jiddeċiedi li t-talbiet tar-rikorrenti huma infondati fil-fatt u fid-dritt.

Ma kienx possibbli li t-Tribunal jiddeċiedi dan il-kaz fi żmien xahar kif stabbilit mil-liġi minħabba limitazzjonijiet ta' faċilitajiet amministrattivi.

Sinteżi ta' xhieda

Ranier Bezzina, General Manager tal-kumpannija Bezzina Maritime xehed li missieru huwa d-direttur u s-sid tal-kumpannija u ilu jaħdem fi f'danha minn xi 1998/1999, u għandhom diversi kumpanniji kollha relatati max-xogħlijiet tal-baħar, xogħol bil-krejnijiet, manutenzjoni ta' vapuri u xogħol ieħor fis-settur marittimu. Huma joperaw minn diversi siti inkluż barra minn Malta. Ix-xhud ta' rendikont tal-inċident li rrefera għalih ir-rikorrent. Huwa spjega x'kien ix-xogħol u li huma kienu ltaqgħu mal-klijent xi jumejn qabel l-operazzjoni sabiex jisguraw li x-xogħol kien qed isir *"in a suitable manner to safeguard the number one interest of the company, the interest of the company tagħhom għax kienu qegħdin jgħinuna f'din l-operazzjoni u wkoll li l-equipment huwa suitable biex isir ix-xogħol."* Spjega kif bdew inizzlu l-ewwel katina u għal xi raġuni din weqgħet fil-baħar pero sussegwentement l-operazzjoni saret kollha. Ix-xhud spjega li kien hemm kaptan, inginier u żewġ baħrin fuq it-tug boat. Il-kaptan kien Salvu Bugeja u r-rikorrent kien wieħed mill-baħrin. Ix-xhud qal li bħala kumpannija ma kinux jimpjegaw ħafna nies u per eżempju anke kaptan meta ma jkollhomx xogħol jisbogħ u jagħmel xogħol ieħor. Kien hemm ukoll għadd ta' impjegati fuq il-barge. Ix-xhud spjega li kien irċieva telefonata mingħand Gino Gambin, foreman, fejn qallu li nies fuq il-barge kienu qed jaħdmu ħafna filwaqt li ta' fuq it-tug boat ma kienu qed jagħmlu xejn u li ħarġu biss biex jieklu minn fuq ir-rig. Ix-xhud qal li qal lil Gino biex imur ikellimhom u jgħidilhom biex imorru jgħinu lil sħabhom imma Gino qallu biex iċemplilhom hu u hekk għamel. Meta kellimhom ġabu skuża li ma kellhomx safety helmets. Ix-xhud spjega li lil ħaddiema kollha jipprovdulhom personal protective equipment pero probabbilment dakinhar huma kienu ħallewhom id-depot tal-Marsa. Ix-xhud qal li huwa mar jgħbor seba' helmets u mar tahomlhom, qalilhom "min irid jaħdem jilbes il-helmet u jmur jgħin lil sħabu u reaciton ta' tnejn minnhom kienet wieħed minnhom qalli int lili qed tgħid għidtlu jien qed ngħid lil kulħadd. Għidtlu għax jien naf kemm inbati biex nieħu biċċa xogħol u ma'min nikkompetu biex nieħdu biċċa xogħol biex inkunu jistgħu jithasslu l-pagi ta' dawn in-nies stess għidtlu jien qed ngħid lil kulħadd min ma jridx jaħdem jista' jitleq l-hemm. Dan kien id-diskors tiegħi. U tajthom il-helmets tnejn minnhom għażlu li jaqdbu l-vann u jinżlu lejn il-Marsa..." Ix-xhud qal li l-attitudni tar-rikorrenti fuq ix-xogħol kienet waħda negattiva u li ma kienx bniedem li jagħti l-mija fil-mija tiegħu biex ix-xogħol isir bl-aktar mod effiċjenti. Ix-xhud irrefera għal inċident li seħħ meta kellhom biċċa xogħol l-Alġerija fejn ir-rikorrenti kien mela l-bagalja tiegħu b'ħafna laned tal-ikel ipprovduti mill-klijent u spiċċa bil-bagalja overweight. Darb'oħra kienu qegħdin jaħdmu biċċa xogħol iċ-Ċirkewwa u kien qed isuq il-hopper barge u r-rikorrenti qal li kellhom il-problemi fil-magna filwaqt li meta bagħtu l-mekkanik tagħhom huwa qal li ma kellha l-ebda ħsara imma bħala prekawzjoni biddel il-filters tal-magna. Din swietu ħafna telf ta' ħin u telf ta' xogħol. Każ ieħor kien hemm xi logħob bl-idejn.

David Musu, jaħdem ma' Salv Bezzina and Sons u ma' kumpanniji relatati u qiegħed fuq administration u huwa personal assistant mad-direttur u l-general manager, xehed li r-rikorrenti kien impjegat bħala seaman pero ma kellux iċ-ċertifikat u l-kumpannija

sponsorjatlu kors mal-MMA biex ikun jista' jaħdem fuq il-baħar. Spejga li l-kumpannija tħaddem politika ta' flessibilita u din l-impjegati kienu jafuha. Mistoqsi jekk ir-rikorrenti kienx l-aktar jaħdem fuq il-baħar jew jagħmel xogħol ieħor, ix-xhud qal li ġeneralment aktar kien jagħmel xogħol ta' maintenance milli xogħol ta' master. Dwar l-incident ta' Mejju huwa qal li kien irċieva telefonata mingħand is-Sur Bezzina li kellhom jaslu xi impjegati biex jagħmlilhom il-karti tat-terminazzjoni għaliex kienu rrifjutaw ix-xogħol. Ix-xhud semma incident ieħor fejn kien sar xi tiswija fuq inġenji tagħhom f'ħin barra l-ħin normali tax-xogħol u allura sar overtime. Ivverifika mal-mekkanik u dan qallu li Carmelo Busuttil kien qallu li l-barge ma kinitx qed taħdem sew u meta mar hemm sabha taħdem u biddel żewġ filters biex ikun żgur. Fuq dan l-incident kienu bagħtu ittra ta' twissija lir-rikorrenti u qalulu li jekk mhux qed iħossu komdu jagħmel ċertu affarijiet jinforma lill-kumpannija b'dan u dan huwa m'għamlux. Mitlub kjarifika dwar x'riedet tgħid il-kumpannija b'dan id-diskors huwa spjega li r-rikorrenti kien jirrifjuta overtime jew li jidħol kmieni u minħabba li huwa kien ħa deċiżjoni li deħrilhom li kienet żbaljata u ma kienx kwalifikat bħala master u ma kienx komdu jagħmel dan ix-xogħol talbuh jgħidilhom bil-konsegwenza li seta' jkollha din id-deċiżjoni fuq ir-rimunerazzjoni tiegħu. Ix-xhud qal li huwa tkellem mar-rikorrenti u qallu li x-xogħol fuq il-barkun ma kienx komdu jagħmlu minħabba li beża' li jwegġa. Ix-xhud qal li dak il-ħin kien ħass lir-rikorrenti qed jisfida u ġie sospiż għal ġimgħa. Ix-xhud qal li r-rikorrenti qallu "jekk ma jridtx ikeċċini basta nieħu notice." Ix-xhud spjega li jekk jitkeċċa riżultat ta' azzjoni dixxiplinarji ma kienx ikun intitolat għan-notice u spjega li d-deċiżjoni ttieħdet li ser jitkeċċa allura mlew il-formola tat-terminazzjoni u spjega l-kwistjoni tal-formola li ma kienx hemm kaxxa li tikkorrispondi mal-fatti u kif ġie kkuntattjat mill-ETC għaliex huwa kien kiteb li ma kellhomx xogħol li r-rikorrenti kien lest jagħmel. Ix-xhud qal li xi ħadd ħa deċiżjoni li tiġi mmarkata l-kaxxa ta' 'redundancy' pero ma kienx huwa. Ix-xhud qal li l-kumpannija kellha masters impjegati magħha u wara li tkeċċa r-rikorrenti ġie impjegat xi ħadd ieħor li huwa kwalifikat aktar.

Raymond Sant Supervisor xehed li r-rikorrenti kien seaman jaħdem taħt is-superviżjoni tiegħu u meta kien hemm bżonn overtime dejjem għamlu u kull ħaġa li qabbdu dejjem għamlu, kemm isuq lanċa, jisbogħ, jiċċipja kollox kien jagħmel. Mistoqsi dwar l-incident tat-13 ta' Mejju x-xhud spjega li x-xogħol kien jikkonsisti li titniżzel katina kbira li kienet tirrikjedi ħafna tbatija u ħafna nies u hija operazzjoni li tirrikjedi l-esperjenza u fiha l-periklu. Spjega li kull ħolqa tal-katina tiżen naqra inqas minn kwart ta' tunnellata u fiha daqs pied u nofs. Ix-xhud qal li dakinhar huwa ma kienx mar fuq il-lant tax-xogħol u ma jaf xejn x'kien ġara. Mistoqsi in kontro eżami jekk ir-rikorrenti kienx kaptan jew seaman ix-xhud qal li safejn kien jaf huwa ma kellux karti ta' kaptan u mistoqsi dwar id-differenza bejn it-tnejn ix-xhud spjega li kaptan ċertu xogħol jista' jagħmlu biss volontarjament, eżempju mhux ħa tqabbdu jagħmel xogħol ta' ċċipjar u żebgħa. Ir-rikorrenti ġieli għamel xogħol ta' assistent ta' kaptan u kien isuq hopper barge, tug boat qatt ma kien saqha, pero meta kien isuq hopper barge dan kien joħroġ bħala kaptan u dan kien jagħmlu meta kien ikun hemm bżonn. Dwar l-incident l-ieħor taċ-Ċirkezza x-xhud qal li kien ċempillu r-rikorrenti u qallu li kien qed jaħdem b'magna waħda u ma kienx ser ikompli l-vjaġġ. Ir-rikorrenti dak il-ħin kien qiegħed San Pawl u x-xhud qallu aħjar tmur iċ-Ċirkezza pero x-xhud ikkonferma li l-kaptan fuq biċċa tal-baħar huwa responsabbli għad-deċiżjonijiet li jieħu hu u għalhekk qallu biex imur lura. Ix-xhud qal li l-inġinier qallu li ma kienx hemm ħsara fil-magna pero biddel il-filters. Mistoqsi in kontro eżami fuq l-incident tat-13 ta' Mejju x-xhud

qal li l-ħaddiema suppost igorru safety equipment magħhom. Il-helmets suppost jinżammu fuq il-lanċa, jew fuq il-hopper skont fejn tkun u mhux normali li jinżammew l-uffiċċju.

Eugenio Gambin works manager xehed li r-rikorrenti ma kienx solitament jaħdem taħtu. Dakinhar tal-katina huma bdew fil-ġurnata tax-xogħol filgħodu niżlu l-braken u tug boat ANNI li kienu tniżżlu l-ġurnata ta' qabel. Ix-xhud daħal fid-dettall ta' deskrizzjoni tal-braken u tat-tug boats u tal-funzjoni ta' kull waħda. Spjega li l-operazzjoni kienet taħt is-sorvelljanza tiegħu u tar-rig managers u min-naħa tagħhom kellhom ħames min-nies u fuq it-tug boat kien hemm ħames persuni oħra, wieħed minnhom ir-rikorrenti. Dawn kienu kaptan ieħor, l-inġinier, u żewġ baħrin. Ix-xhud ta rendikont tax-xogħol kif kien qiegħed isir imbagħad qal li n-nies tiegħu bdew igorru li huma qegħdin jaħdmu u l-oħrajn tat-tug boat ma kienu qed jagħmlu xejn allura hu mar u qalilhom joħroġu jgħinu lil sħabhom pero ma tawh l-ebda risposta. Wara ċempel lis-Sur Bezzina u qallu x'gara u dan mar fuq il-post u ħa miegħu xi safety helmets. Ftit wara ra lir-rikorrenti u lil Salvu Bugeja jtilqu minn fuq il-lant tax-xogħol u l-ħaddiema l-oħra marru jgħinuhom. Huwa ma semax x'kien intqal bejn is-Sur Bezzina u dawn il-ħaddiema. In kontro eżami x-xhud qal li x-xogħol kien ilu għaddej xi erba' sigħat qabel gara dan kollu, u l-katina waqgħet wara dawk l-erba' sigħat. Hu qal li l-katina waqgħet għaliex ġiet mewġa u ċaqilqet il-barkun. Hu ikkonferma li setgħu jittieħdu mizuri biex jiġi evitat dan. Hu ikkonferma li mingħajr helmet ix-xogħol ma setax isir. Il-kaptan tal-lanċa kien Salvu Bugeja u x-xhud qal li ma ppretendix li dan jiġi jgħinuhom u lanqas ma ppretenda li l-inġinier, Cachia joħroġ imma t-tlieta l-oħra kellhom joħroġu. In kontro eżami x-xhud qal li l-katina waqgħet qabel ma kien ġie s-Sur Bezzina. Mistoqsi jekk kienx il-manager ta' dawk il-ħaddiema ta' fuq il-lanċa x-xhud qal li iva kien u ma tahomx ordni biex joħroġu jgħinu lill-oħrajn.

Lawrence Vento, Marine Operations ta' Abel Care Oilfield Services Group xehed li bħala kumpannija huma joffru servizzi għall-industrija taż-żejt, u lil offshore oil rigs u huma jqabbdu lil Bezzina Maritime bħala sub contractors. Dakinhar tal-incident huwa kien hemmhekk bħala supervisor u spjega x-xogħol fiex kien jikkonsisti. Spjega x'gara wara li l-katina waqgħet fil-baħar u kif l-industrija tagħhom kienet regolata minn proċeduri ta' saħħa u sigurta u l-ħaddiema kollha kellhom istruzzjonijiet ta' x'għandhom jagħmlu jekk incident ta' dan it-tip iseħħ. Ix-xhud jiftakar li kien hemm xi disgwid u li s-Sur Bezzina tela' fuq il-barkun pero ma kienx jaf id-disgwid fuqieq kien. Mistoqsi jekk jiftakarx jekk ir-rikorrenti kienx wieħed minn dawk il-persuni li niżel minn fuq il-barkun ix-xhud qal li ma jiftakarx pero kien jafu għaliex huwa impjegat magħhom.

Carlo Domenici impjegat ma' Bezzina Maritime qal li jagħmel xogħol ta' fuq il-baħar, iċċipjar u żebgħa u dak inhar tal-incident huwa kien qed jaħdem fuq il-katina. Mistoqsi jekk wegġax xi ħadd ix-xhud ikkonferma li ħadd ma wegġa'. Bħala safety gear huma kellhom kollox u dawn kienu sabuhom fuq il-barge. Ix-xhud qal li ra l-imgħallem imur fuq it-tug boat imma ma jafx x'diskors intqal. Huwa ikkonferma li l-ħaddiema li kien hemm fuq it-tug boat baqgħu hemm sal-aħħar. Mistoqsi in kontro eżami x'wassal li l-katina taqa' l-baħar ix-xhud ma kienx kapaċi jagħti risposta definitiva.

Felix Cutajar, mekkanik ma' Bezzina Maritime xehed fuq x'gara dakinhar tal-inċident. Mistoqsi jekk jafx x'xogħol kienu qed jagħmlu tat-tug boat huwa wieġeb li ma jafx. Huwa qal li hu ma staqsihomx biex jgħinuhom, għaliex dan jagħmlu l-foreman, pero ikkonferma illi kien hemm tgergir bejniethom li tat-tug boat ma kinux qed jgħinuhom. Huwa ikkonferma li rahom għall-ħin tal-ikel u aktar tard ra lis-Sur Bezzina sejjer fuq it-tug boat bil-helmets f'idejh. Huwa ikkonferma li l-helmets kien jiġborhom mill-Marsa u huwa kien jirrapporta l-ewwel xogħol il-Marsa imbagħad imur fuq il-lant tax-xogħol. Mistoqsi fuq xi inċidenti oħra fejn kien hemm ir-rikorrenti involut, ix-xhud semma dak l-inċident ta' meta baġtu għalih pero ma sab xejn fil-hopper barge u kien biddel il-filter biex jgħid li biddlu.

Ir-rikorrent ikkonferma l-kontenut tad-dikjarazzjoni tal-każ li huwa kien ippreżenta. Beda billi ta rendikont ta' x'kien għalu fit-13 t'Awissu 2000 meta kien mar il-Libja fuq proġett tal-kumpanija fejn kien hemm inċident li kważi swielu ħajtu u kellu jagħmel żmien rikoverat fi sptar hemmhekk sakemm niżel Malta għal operazzjoni. Ir-rikorrent ta rendikont ta' x'gara dakinhar tal-inċident ta' Mejju, huwa qal li baxxa rasu għal Salvu Bugeja bħala kaptan għaliex huwa kien ubbidjenti. Ir-rikorrenti kkonferma li anke huwa kien kaptan. Ir-rikorrent qal li huwa beda jagħmel dan ix-xogħol meta kellu sbatax-il sena u issa huwa kellu ħamsa u disgħin sena. Huwa spjega għaliex fl-opinjoni tiegħu x-xogħol fuq il-katina ma kienx qiegħed isir tajjeb. Ir-rikorrent qal li huwa kien qed jagħmel xogħol relatat mat-tug boat u f'ħin minnhom qal lill-kaptan, Salvu, li kif kienu qegħdin jaħdmu kienet ser taħrabilhom il-katina u Salvu mar qalilhom imma ma tawx kasu. Dan kien xi l-ħdax u nofs u l-inċident seħħ xi sagħtejn u nofs. Meta mar Gino Gambin li kien foreman ta' Bezzina jgħidilhom biex imorru jgħinu lill-oħrajn ir-rikorrent qal li qallu "ħa ngħidlek ...jiena ma nagħmilx xogħol tal-biżgħa waħdi" u li helmets ma kellhomx. Gambin imbagħad ċempel lis-sur Bezzina, pero mhux fil-preżenza tiegħu. Is-Sur Bezzina "għab sitt helmets miegħu f'borża, niżel minn fuq il-moll għal fuq il-barkun, wasal fejn it-tug boat qabadhom u garhom, garhom kważi fuq ic-chief engineer laqtu u qal qazzistuni siegħa xogħol tishtuha. Qal min ma jitlax fuq il-barkun idabbar rasu lejn l-uffiċċju. Jiena mort bil-prudenza kollha fuqu għidtlu Sur Ranier għidtlu ħa ngħidlek jien għaddejt minn injury sewwa għidtlu jiena xogħol bil-biża' ma nagħmilx, qalli jigifieri mhux ħa titla'? Għidtlu le, qalli mela dabbar rasek l-uffiċċju. Jiena qbadt il-basket u dan u nżilt imbagħad dar fuq il-kaptan Salvu Bugeja u dak qallu l-istess, qallu x'nagħmel qallu ninzel jiena?" Meta waslu l-uffiċċju s-Sur Bezzina qallu jien jekk irrid nagħlaq għaliex għandi biex ngħix u qallu ngibu kaptana minn barra. Kif waslu l-uffiċċju kienu sabu l-formola tat-terminazzjoni diġa lesta fuq il-mejda ta' David Musu. Meta fuq il-formola ra 'terminated' huwa qal 'le mkeċċi' u hemmhekk is-sur Bezzina qallu sospiż imbagħad kien ser jisma' mingħandhom. Tmint ijiem wara irċieva ittra reġistrata sabiex imur l-uffiċċju u sab il-formola tat-terminazzjoni bil-kaxxa mmarkata 'lack of work redundancy' u qalulu li kienu ser iħallsuh ta' tnax-il ġimgħa notice pero ma jmurx xogħol. Ir-rikorrent qal li kien ipprova jitkellem ma' Tony Bezzina biex ma jidhox il-qorti pero għalxejn. Ir-rikorrent sostna li xogħol kien hemm u huwa tkeċċa minħabba l-inċident tal-katina. Ir-rikorrent qal li huwa kien il-kaptan tal-hopper barge. Ir-rikorrent ukoll ippreżenta affidavit fejn ta l-verżjoni tiegħu fuq dak li kienu xehdu x-xhieda prodotti mill-kumpanija. Ir-rikorrent ippreżenta ukoll pay slips fejn kien indikat bħala coxswain u kuntratt definit ta' hopper barge master. In kontro eżami r-rikorrenti ikkonferma li kien kaptan ta' tug boats u tal-hopper barges u meta ma kienx ikun hemm xogħol fuq il-baħar kien jagħmel xogħol ta' manutenzjoni. Huwa ikkonferma li kellu

ċertifikati tan-nautical school. Hu qal li ġieli kien għamel xogħol ta' spreading ta' katina u lil sħabu dejjem għenhom. Ir-rikorrent ta' rendikont tal-incident li kien ġara fl-2013 meta kien dar lura miċ-Ċirkewwa. Ir-rikorrent qal li ma kienx wieġeb għall-ittra tal-ewwel t'April 2013 għaliex David Musu qallu li ma kienx hemm għalfejn u hu kien ried ikellem lil Tony Bezzina fuq din. Mistoqsi dwar l-incident tal-katina r-rikorrenti reġa' spjega x'kien ġara dakinhar u reġa' kkonferma li x-xogħol ma kiedx jagħmlu għaliex ma kienx qed isir tajjeb u kien ta' periklu. Mistoqsi jekk qatt kienx hemm disgwid ir-rikorrenti wieġeb li fuq ix-xogħol ġieli ma taqbilx imma ma jfissirx li dan ikun disgwid. Mistoqsi jekk kienx hemm okkażjonijiet oħra fejn irrifjuta x-xogħol ir-rikorrenti qal li sabiex jagħmel xogħol huwa jrid ikun ċert mis-sigurta u l-bqija dejjem għamlu x-xogħol.

Patrick Darmanin, engine driver ma' Bezzina spjega li xogħlu hu li jibqa' fuq id-dgħajsa jekk jinqala' xi ħaġa u qal li lir-rikorrenti jafu għaliex kien il-kaptan tiegħu. Spjega li ġieli kellhom problemi fuq il-hopper barge u qal x'kien ġara dakinhar tal-incident bil-hopper barge fejn kienu qegħdin b'magna waħda f'nofs baħar iċ-Ċirkewwa f'riħ qawwi. Hu qal li kien hemm il-problemi u kien qal lir-rikorrent bihom biex jiddeċiedu hu bħala kaptan x'ser jagħmlu u huwa kien iddeċieda li jmorru lura lejn il-Port il-Kbir. Fl-opinjoni tax-xhud ir-rikorrenti kien ħa deċiżjoni tajba. Ix-xhud qal li fuq dan l-incident huwa kien qala warning għaliex kienu ħassru vjaġġ. Ix-xhud qal li dakinhar kien hemm żewġ baħrin magħhom fuq il-vjaġġ. Ix-xhud qal li għamel ħafna vjaġġi bir-rikorrenti bħala kaptan u dejjem sabu kaptan tajjeb u li lir-rikorrenti ġieli rah jagħmel xi xogħol ieħor ta' manutenzjoni. Mistoqsi fuq l-incident tal-katina, x-xhud ikkonferma li dakinhar huwa kien engine driver fuq it-tug boat il-kbira. Qal li wara li waqgħet il-katina ġie s-Sur Bezzina bir-rabja biex imorru jagħtu daqqa t'id. Hu qal li kien inqala' xi inkwiet u li jiftakar li kien intqal xi diskors min ma jridx jaħdem pero ma kienx ċert eżatt xi intqal tant hu hekk li meta rahom ħerġin ħaseb li kien ser jispiċċaw kmieni u fil-fatt qabad il-basket u kien sejjer magħhom pero kien hemm wieħed qallu le kellhom xi jgħidu u hu baqa' hemmhekk. In kontro eżami x-xhud qal li huwa kien mar jgħin lir-riggers avolja mhux suppost jitlaq minn fuq il-biċċa tal-baħar dment li l-magni jkunu għadhom jaħdmu huwa obda l-ordni tal-head li kien Gino Gambin. Huwa qal li David Grech ukoll mar jgħin u Salvu Bugeja u r-rikorrenti ma marrux.

Salvu Bugeja xehed li għamel bejn disa' u għaxar snin jaħdem ma' Bezzina Maritime bħala tug master u barge master. Huwa ikkonferma li kien mar jagħmel xi xogħol mar-rikorrenti u xi impjegati oħra l-Libja fl-2006 u dak iż-żmien ir-rikorrenti kien barge master. Meta marru l-Alġerija fl-2009 ir-rikorrenti kien il-kaptan tal-hoppers. Ix-xhud qal li r-rikorrent dejjem kien master tajjeb u li bħala master huwa kellu responsabbiltà u l-awtorità li jieħu deċiżjoni jekk joħroġx jew le. Meta d-dgħajjes ma kinux qed jaħdmu r-rikorrenti kien jagħmel xogħol ta' manutenzjoni fuqhom. Ix-xhud qal li ma' Tony Bezzina dejjem kien jirranġa pero t-tifel tiegħu, Ranier Bezzina, meta jkollhom disgwit kien jgħidli jekk ma jogħgħbokx itlaq ingib Pollakk. Ix-xhud spjega x'kien ġara dakinhar li kien hemm l-incident tal-katina. Hu qal li kien ġibed l-attenzjoni tal-foreman tal-welders biex joqgħodu attenti għaliex hemm riskju li taħrab il-katina imma dan ma tax kasu. Ix-xhud qal li qabel waqgħet il-katina, huwa ċempel lis-sur Bezzina biex jgħidli li xogħol ma kienx qed isir sewwa u li kien diġa qal b'dan lil Gino meta f'daqqa u l-ħin il-katina fil-fatt ħarbet. Imbagħad "ġie hu s-Sur Ranier, flok ġie u qalli thank you, l-ewwel wieħed lili, beda jgħajjat kemm jiflaħ miegħu u beda jgħidli min ma jridx jitla' jaħdem fuq il-barkun, biex jerġa' jġib il-katina fuq

il-barkun, imur l-uffiċċju”. Ix-xhud qal li huwa mar l-uffiċċju fejn sab il-formola tat-terminazzjoni lesta u qalulu biex jiffirmaha pero huwa rrifjuta li jagħmel dan. Hu spiċċa mill-impjeg u lanqas notice ma ħa.

David Grech għamel tmien snin jaħdem ma’ Bezzina Maritime bħala engine driver u lir-rikorrenti jafu bħala kaptan. Ix-xhud qal li l-kundizzjoni tal-bċejjeċ tal-baħar ma tantx kienet tajba u li kien ikun hemm xi affarijiet li ma kinux siguri. Ix-xhud ikkonferma li meta ma kinux joħorġu fuq il-baħar huma, inkluż ir-rikorrenti kienu jagħmlu xogħol ta’ manutenzjoni. Ix-xhud kien preżenti dakinhar tal-inċident tal-katina u kkonferma l-inċident li kien ġara mas-Sur Bezzina u kkonferma li dan beda jgħajjat u li waddab il-helmets. Ix-xhud qal li huwa kien wassal lil Salvu Bugeja u lir-rikorrenti l-uffiċċju.

Sinteżi tat-trattazzjoni

L-Avv. Spiteri Bailey għar-rikorrenti rrefera għal żewġ fatturi. L-ewwel każ kienet l-ittra li ntbagħtet lilu fl-1 t’April 2013 fejn il-kumpannija irreferiet għal allegat inċident fejn huwa akkużat li għamel rapport inutli jew kważi kważi falz u qed tistiednu biex ma jergax jirrepeti minħabba li inċident bħal dan jiswa l-flus u tefagħtha fuq l-impjegat li jgħidihom jekk mhux qed iħossu komdu jagħmel ċertu xogħol. Huwa inġust li titfa’ xi ħaġa bħal din fuq impjegat li kien qed jagħmel xogħlu u b’responsabbilta irritorna lura għaliex kellu magna ma taħdimx. It-tieni każ ġara meta kien hemm xogħol fuq katina twila u tqila u kien hemm inċident biha, fejn ix-xogħol ma kienx qed isir skont is-sengħa u l-arti u b’hekk din ċediet u setgħu wegġgħu n-nies. Irrefera għad-diskors li kien qal is-Sur Bezzina “qazzistuni u siegħa xogħol tishuħa”, diskors li ħadd mix-xhieda ma merieh u għax ir-rikorrenti baqa’ fuq il-lanċa kif kien dmiru u anke l-ħaddiema l-oħra, minħabba li ma kellhomx l-apparat tas-saħħa u sigurta, hekk għamlu ukoll, dawn qalulhom la ma tridux taħdmu inżlu l-head office fejn sabu l-formola tat-terminazzjoni tal-impjeg. Saret referenza għall-ittra tal-20 ta’ Mejju fejn l-akkuża kienet li ‘Nirreferik għall-inċident li seħħ fit-13 ta’ Mejju, meta s-Sur Ranier Bezzina ġie fuq ix-xogħol il-Freeport u meta qal li min ma jridx jaħdem jista’ jitlaq int b’mod ta’ sfida għall-awtorita qbadt u tlaqt minn fuq il-post flok kont ta’ eżempju tajjeb u nżilt tgħin lill-kollegi tiegħek fuq il-barkun kif inhu mistenni minn bniedem fil-kariga tiegħek.’ U dan hu bil-kontra ta’ dak li kaptan suppost jagħmel, għaliex kaptan huwa mistenni li ma jitlaqx il-bastiment tiegħu. Ir-rikorrenti hawnhekk staqsa jekk ħaddiem li qed jittellem għad-drittijiet tiegħu qiegħed jisfida, li kumpannija tippreferi tipperikola s-saħħa u s-sigurta ta’ ħaddiem basta siegħa xogħol ma tishitiliex? Għaldaqstant f’dan il-każ ma kienx hemm raġuni ġustifikata fil-liġi biex issir terminazzjoni.

L-Avv. Anthea Whitney Turner għall-kumpannija bdiet billi rreferiet għad-definizzjoni ta’ relazzjoni ta’ impjeg jew kuntratt ta’ impjeg skont l-artikolu 2 tal-Kap. 452 u f’dan il-każ il-kariga tar-rikorrenti kienet ta’ seaman/master, terminu li huwa definit f’Kap. 234 – l-Att dwar il-Bastimenti Merkantili. Il-kumpannija sostniet li dakinhar tal-inċident ir-rikorrenti ma kienx abbord il-bastiment biex isuq imma kien hemm bħala seaman, u bħala seaman kellu wkoll jagħmel xogħlu fuq il-barkun. Minflok għamel dan huwa baqa’ bilqegħda u ħareġ biss meta ġie l-ikel. Fir-rigward tal-ilbies tas-saħħa u sigurta ħareġ ċar illi kull impjegat għandu dan u huwa obbligu tiegħu li jgħorru miegħu. Fir-rigward tal-ittri li ntbagħtu lir-rikorrenti kien hemm inċidenti ripetuti mar-rikorrenti. Bħala kumpannija huma sostnew li

r-rikorrenti naqas fid-dover tiegħu u minflok obda l-ordnijiet tal-prinċipal kien huwa li kien qed jiddeċiedi x'tip ta' xogħol jagħmel.

Kunsiderazzjonijiet tat-Tribunal

Il-kwistjoni in eżamina tikkonċerna relazzjoni lavorattiva pjuttost twila, ta' kważi tnax-il sena. Huwa fatt mhux kontestat li problemi mar-rikorrenti ma kienx hemm fl-aħħar ftit xhur qabel l-impjeg tiegħu ġie tterminat.

L-ewwel incident kien relatat ma' deċiżjoni li kien ħa r-rikorrenti fejn kien irrapporta xi ħsara fil-magna tal-hopper barge u hemmhekk kien irċieva l-ewwel ittra fejn intalab jinforma lill-kumpannija jekk iħossux kompetenti jew komdu li jerfa' r-responsabbilta. Fuq din il-kwistjoni tkellmu diversi xhieda fosthom l-engine driver li kien mar-rikorrenti waqt il-vjaġġ u l-mekkanik li eżamina l-barge wara li daħlet lura minn fuq il-baħar. Fatt ieħor li ħareġ ukoll ċara mix-xhieda, liema fatt ma ġiex ikkontestat, huwa li kaptan għandu responsabbilta assoluta tad-deċiżjonijiet illi jieħu huwa. Fatt mhux ikkontestat ukoll huwa li r-rikorrenti kien jagħmel xogħol ta' kaptan. F'din iċ-ċirkostanza r-rikorrenti kien ħa deċiżjoni illi jdur lura. Deċiżjoni li huwa deherlu kienet l-aħjar fiċ-ċirkostanzi, sabiex la jipperikola lil nnifsu jew lill-ħaddiema l-oħra u lanqas lill-barge. Il-kumpannija deherilha illi din kienet deċiżjoni żbaljata u għaldaqstant ħarġet din l-ittra lir-rikorrenti. It-Tribunal hawnhekk jirrimarka illi jekk il-kumpannija ma kelliex aktar fiduċja fir-rikorrenti u ħasset li ma kienx qed jagħmel xogħlu sew kellha tkun hija li tinfirmah b'dan u twiddu formalment u tiegħu l-passi li jkun hemm b'żonn u mhux tiffa' r-responsabbilta fuq il-ħaddiem sabiex jinforma lilha jekk mhux komdu aktar bix-xogħol! Ir-rikorrenti ma weġibx għal din l-ittra, għaliex ma ħassx li mhux inkompetenti jew li mhux komdu jerfa' r-responsabbilta, pero qisu ġie insinwat li għamel ħażin li ma weġibx! Huwa ben risaput illi hemm distinzjoni bejn li tinħareġ twissija formali u li tingibed l-attenzjoni ta' impjegat u hawnhekk it-Tribunal jirrimarka illi bl-ebda mod ma jqis illi l-ittra tal-1 ta' April 2013 kienet twissija formali.

Fir-rigward tal-incident fejn spiċċa mkeċċi r-rikorrent tressqu diversi xhieda li qablu dwar x'kien ġara dakinhar. Ir-rikorrenti baqa' jinsisti illi x-xogħol kien qed isir ħażin u b'periklu u li għalhekk hu irrifjuta li jagħmel ix-xogħol u fil-fatt il-katina kienet waqgħet il-baħar. Is-Sur Bezzina qal lill-ħaddiema li min ma jridx jaħdem jitleq l hemm u s-Sur Bezzina stess ammetta illi kien għolla leħnu meta kien mar jgħid lill-ħaddiema sabiex imorru jgħinu lil shabhom. It-Tribunal fehmed illi kien hemm kommozzjoni mhux ħażin u jifhem illi wieħed ikun skurmentat f'sitwazzjoni b'hal din, pero ma jistax jiġi aċċettat illi prinċipal jibqa' jinsisti illi ħaddiem jagħmel xogħol ta' periklu. It-Tribunal jifhem li kumpannija għandha tkun effiċjenti sabiex tibqa' kompetittiva fis-sitwazzjoni ekonomika tal-lum pero xorta ma jistgħux jittieħdu riskji bis-saħħa u s-sigurta tal-impjegati. Apparti dan, it-Tribunal jinnota illi r-rikorrenti tkeċċa b'mod sommarju mingħajr ma ingħata l-opportunita sabiex iressaq id-difiża tiegħu. Huwa diżappuntanti illi relazzjoni lavorattiva ta' kważi tnax-il sena tintemm b'dan il-mod, speċjalment meta problemi kbar mar-rikorrenti ma jidherx li kien hemm (għalkemm il-kumpannija ippruvat tinsinwa li kien hemm, ma ingabu l-ebda provi sodisfaċjenti li jipprovaw dan il-punt). It-Tribunal jifhem li jeżistu ċirkostanzi fejn tkeċċija sommarja tkun ġustifikata pero ma jidherlux li l-każ odjern kien jiġġustifika tkeċċija ta' dan

it-tip. Meta r-rikorrent ilmenta għaliex kien ser jitkeċċa il-kumpannija informatu li ser jiġi sospiż u jiġi nformat bid-deċiżjoni tagħha u fil-fatt huwa rċieva ittra tinformah illi l-impjieg tiegħu huwa tterminat. Żgur li wieħed ma jistax iqis li dan il-perjodu ta' sospensjoni kien ġust u skont il-ġustizzja naturali fil-konfront tar-rikorrenti meta dan ma għaddiex minn proċeduri dixxiplinarji imesja fuq dawn il-prinċipji.

It-Tribunal jinnota ukoll li għalkemm fuq il-formola ta' terminazzjoni ta' impjieg kien hemm il-kaxxa li tgħid "Lack of Work/Redundant" il-kumpannija insistiet li hija kwalifikat dan bl-annotament ta' "Do not have suitable work for employee", allura l-kwistjoni ta' redundancy ommeno pjuttost ma ġietx diskussa fil-kawża. Fit-trattazzjoni finali tagħha l-kumpannija qalet li għażlet li timmarka l-kaxxa tar-redundancy mhux għaliex ir-rikorrenti kien tkeċċa abbażi ta' hekk pero għaliex l-ETC insistew illi bilfors trid tiġi mmarkata kaxxa u sabiex tgħin lir-rikorrenti iħares id-drittijiet soċjali tiegħu meta dan imur japplika għas-servizzi u benefiċċji soċjali dan ikun intitolat għalihom! Hija tal-mistħija illi kumpannija tipprova tgħatti xturha tagħmel dikjarazzjoni falza u tipprova tiġġustifika li għamlet hekk sabiex tgħin lir-rikorrenti.

Deċiżjoni

It-Tribunal ġie mitlub jiddeċiedi jekk id-deċiżjoni tal-kumpannija tikkostitwixxix tkeċċija ingusta fit-termini tal-liġi.

Tenut kont taċ-ċirkostanzi kollha tal-każ kif ġew esposti f'dan il-proċess, it- Tribunal jaqta' u jiddeċiedi li t-terminazzjoni tal-impieg ma kinitx waħda ġusta.

Skont il-provi li tressqu, ir-rikorrenti kien ilu mpjegat mal-kumpannija għal kważi tnax-il sena u kien viċin l-eta tal-irtirar meta huwa tkeċċa u ċertament ma kinitx faċli għalih illi jsib xogħol fil-qasam tiegħu.

F'dawn iċ-ċirkostanzi t-Tribunal jiffissa l-kumpens dovut lir-rikorrent fis-somma ta' €30,000, liema ammont irid jithallas mill-kumpannija fi żmien sitt gimgħat mid-data ta' din id-deċiżjoni.

Għall-finijiet ta' Avviż Legali 48 tal-1986, dan it-Tribunal jistabilixxi d-drittijiet ta' min assista l-partijiet fl-ammont ta' €93.17.

B'hekk tintemm din il-kwistjoni tax-xogħol.

(iffirmata)

Avv. Charmaine Cristiano Grech LL.D.
Chairperson